

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

Tijdvak 1
Vrijdag 16 mei
9.00 – 11.30 uur

Tekstboekje

Vitrindekiler

1 **Kedi ve Ölüm/ Erhan Bener/ Ümit Yayıncılık/ 128 s.**

Kedi ve Ölüm, Erhan Bener'in en ilginç romanlarından biridir. İlk baskısı 1961'de yayımlanmış, 1962'de Fransız Türk Kültür Derneği'nin Büyük Ödülü'nü

almıştır. Kedi ve Ölüm, Erhan Bener - J.P. Dorian'ın çevirisiyle, Paris'te Albin Michel Yayınevi'nce yayımlanmıştır (1965). Fransızca konuşan ülkelerin iletişim araçlarında Kedi ve Ölüm için birçok değerlendirme yapılmış, eleştiri yazıları çıkmıştır. Bunlardan birinde, "... bu romanın övülecek yanı konusu değil, sanat yönüdür. Yazar Erhan Bener sanatıyla bizi büyülemesini, tasarlandırmasını bilmektedir" denilmektedir. Kedi ve Ölüm sanat yönüyle olduğu kadar, konusuyla da dikkat çekici bir romandır. Cumhuriyetin ilk yıllarında resim öğrenimini Avrupa'da yapan Ressam Zahit, üç ay sonra öleceğini öğrenir. Erhan Bener, ölümü bekleyen bir insanın sarsıntılarını ustalıkla anlatıyor..

2 **Ülkelere Değil Savaşa Düşmanım - Gezi Yazıları/ Mustafa Balbay/ Çağdaş Yayınları/ 253 s.**

"Gezme sözcüğünün bende ilk çağrıştırdığı, yeniden doğmak, çoğalmaktır. Bir kenti, bir ülkeyi tanımanın verdiği hazzın eşdeğerini düşünemiyorum. Yaşamımın gelecek dilimlerine ilişkin dileklerimin başında, "gezme duygusunu" yitirmemek gelir. Gezi kitaplarının artmasını, yeni kuşakların dünyayı görme duygusunu canlandırması bakımından çok istiyorum. Biz Türkler içişlerimizle çok ilgiliyiz ama, dışı açılmaya merak salanımız da yok değil. Orhan Şaik Gökyay'ın, "Türkçe'de gezi kitapları" başlıklı

araştırma yazısında Osmanlı'dan günümüze bu alanda eser verenleri okumuştum. Trabzonlu Mehmet Aşık'tan, Evliya Çelebi'ye kadar... Sayının sandığımdan fazla olduğunu görünce sevindim. Kitabın adını koyarken, onlarca seçenek arasından, Hiroşima'da atom bombasının düştüğü yerde kurulu Barış Parkı'nda, Kobe Üniversitesi öğrencisi Takasi Araki'nin söylediği bir sözde karar kıldım. Araki'ye, "Amerikalılar'a düşman mısınız" diye sordum. "Hayır" deyip karşılık verdi: "Ben, ülkelere değil, savaşa düşmanım." Savaşsız ve sömürsüz bir dünya her "insanın" özlemi. İnanıyorum ki, önümüzdeki binyılda bu başarılacak. O zaman sınırlar da anlamsızlaşacak. Böyle bir dünyada gezmek kimbilir ne kadar güzel olurdu. Önümüzdeki kuşaklara sınırsız yolculuklar dileğiyle..." diyor Mustafa Balbay.

3 **Seni Seviyorum Rosa/ Işıl Özgentürk/ Anadolu Sanat Yayınları/ 98 s.**

Işıl Özgentürk, 1991'de çektiği Seni Seviyorum Rosa'nın çekim senaryosunu, iç- dış basın dosyasını ve yönetmenin çekim öncesi çalışmalarını bu kitapta toplamış. Kitap, bir yönetmenin film öncesi çalışmalarını, bir filme verilen emeği göstermesi açısından ülkemizde ender rastlanan çalışmalardan biri. Ayrıca çok detaylı bir çekim senaryosu, senaryo yazma konusunda bilgilenecek isteyen pek çok genç senaryocuya yol gösterecek nitelikte. Belleği zayıf bir toplumda bu tür çalışmaların ayrı bir önemi var. Sinema okulları için bir ders kitabı niteliğindeki bu yayını basmayı göze alan Anadolu Sanat Yayınları kitapevini ayrıca kutlamak gerekiyor.

Cumhuriyet

Müziğin Sefaleti Üzerine Düşünmek

HÜSEYİN MOR

1 Çok sesli müziğimizin usta ve önemli bestecisi **Nevit Kodallı**'nın, **Yener Süsoy**'a geçtiğimiz günlerde verdiği bir mülakatta, Klasik Türk Müziği'nin bir meyhane edebiyatı olduğunu ileri sürmesi, bir tartışmayı da ateşlemiş oldu. Kodallı'nın bu saptaması, doğru bir deyimle "**Türk Sanat Müziği**"nin bugünkü durumunu anlatmak içindi. Yoksa Kodallı'nın, İtri, Dede Efendi gibi sanat müziği bestecileriyle bir sorunu olamaz. Ayrıca bu müziğin ne kadar "**Türk**" olduğu da tartışmalıdır.

2 **Yalçın Küçük**, bir yazısında Türk Sanat Müziği'nin bir Bizans müziği olduğunu ileri sürmüştü. Aynı yazıda Küçük'ün önemli bir tezi daha vardı; caz müziğinin Amerikan siyah halkının "**arabesk**"i olduğunu yazmıştı. Kodallı da buna benzer şeyler söylüyor: Kodallı'ya göre Türk Sanat Müziği, Ortodoks Hıristiyan kilise müziği ve Bizans müziğidir.

Sanat müziği

3 Daha doğrusu bir saptama, Anadolu'da yaşayan azınlıkların, Türkiye'nin ulusal müziği olan halk müziğine yabancı olmaları nedeniyle, sanat müziğini yaratmış olmaları olabilir.

4 Nevit Kodallı'nın, sanat müziği-meyhane edebiyatı saptaması bu müziğin bugünkü durumunu çok iyi anlatıyor. Gerçekten de bugün Türk Sanat Müziği tamamen meyhane ve eğlence müziğine dönüşmüştür.

5 Bir yaşama biçimi olan arabesk her şeye egemen olmuş durumda. Sanat müziğinin de bundan payını aldığı söylenmelidir. Artık Türkiye'de ne sanat ne de başka bir müzik akımı var: Arabesk.

6 **Sezen Aksu'nun** müziğine pop müziği denebilir mi? Daha çok, pop arabesk bir müziktir.

7 Nevit Kodallı, sözü geçen mülakatında başka şeyler de söyledi aslında: **Tarkan**'ın yaptığı müziğin "**ilkel**" bir müzik olduğunu örneğin. Hiçbir müzik değeri ve kıvrıntısı taşımayan bir müzik olduğunu ileri sürdü. Bu, sadece Tarkan'a yönelik olarak alınmamalıdır. Değerli

bestecimiz, müziğin ne kadar sahte peygamberi varsa, onları kastediyor. Bu sahte putlara secde eden medyayı da uyarıyor. Nitekim Türkiye bir yıldır Tarkan'ın zilleri ile yatıp kalkıyor. Bir meşrubat şirketinin sponsorluğunda tam bir "**medya terörü**" ile Tarkan putlaştırılıyor. Bir süre önce ünlü bir sosyolog, Tarkan'ın çok yakışıklı, çok güzel sesli ve tam bir sahne sihirbazı olarak niteliklerini döken yazı yayınladı. Durum o denli saçma bir sürece girdi ki, Kültür Bakanlığı bile konserlere kapalı Aspendos'u Tarkan'a açtı.

8 Tarkan'ın yurtdışında Türkçe söylediği, Türk kültürünü tanıttığı ileri sürülüyor.

9 Gerçekten de Tarkan'ın yurtdışında müzik listelerine girdiği ve belli bir satış düzeyine ulaştığı doğrudur. Ama bunun, pek üzerinde durulmayan başka nedenleri var. Örneğin Tarkan askerliği reddederek yurtdışına çıktı ve bazı ciddi gazetelere, örneğin "**Die Zeit**" bunlardan biridir, konuşarak, savaşa ve askerliğe karşı olduğunu söyledi. Bu tutumu onun yurtdışında muhalif bir yorumcu olarak algılanmasına yol açtı. Bu yol, Tarkan'a bazı kapıları açtı. Ancak çabuk tükendi. Çünkü Tarkan, Sezen Aksu damgasını taşıyan "**Kız Hepsi Senin mi?**", "**Yakalarsam, Mucuk Mucuk...**" gibi parçalarıyla geldiği noktayı koruyamadı. Bundan sonra yine yurtdışında çıkardığı "**Bu Gece**" single'ı da hiç ilgi görmedi. Tarkan'ın Türkiye dışında Türk kültürünü tanıttığı tezinin ise hiçbir temeli bulunmuyor. Tarkan'ı dinleyen bir yabancıнын "**her biri birbirinden anlamlı**" bu şarkı sözleriyle Türk kültürünü öğrendiğini ileri sürmek, herhalde pek mümkün değil.

10 Şimdi, Tarkan ve benzerlerinin böyle şeylerin yurtdışında pek fazla para etmeyeceğini bildikleri için kürekçi dükkanına, Türkiye'ye döndükleri söylenebilir.

Anadolu: Kaynak

11 Benzer bir noktadan yaklaşım, benzer şeyleri "**Sultans of the Dance**" adlı gösteri için söylemek mümkün. Anadolu halk danslarının ve halk

- müziğimizin kolaj bir şekilde sunulması. Bu kolajlamada bir yaratıcılık yok.
- 12 Dansın Sultanları türünden müzikaller, Batı'da her büyük şehirde yapılır. Daha çok Broadway tipi bir fabrikasyondur. İnsanlara birkaç saat iyi vakit geçirmek için sunulur. Bu tip müzikallere sanat ve kültürün McDonalds'laştırılması olarak bakılabilir. Hiçbir ciddi müzik eleştirmeni, bu müzikalleri ciddiye alıp ciddi gazetelerde ciddi eleştiriler yazmaz.
- 13 Dansın Sultanları'nın Türkiye'de yılın müzik olayı olarak sunulması,

- müziğin sefaletini gösteriyor sayılmaz mı?
- 14 Her yeni, eskiden doğar. Her yeni, bu anlamda ve bir ölçüde, eskidir. Bizim müzikteki sorunumuz ise "**eski-yeni**"yi bulmaktır. Tüm müzik akımları eskinin içinden çıkar. Gregoryen ilahiler, İrlanda baladları hep yeni müziğin doğum alanlarıdır. Rock müziğinin kökleri İrlanda baladlarına kadar iner.
- 15 Ucube şeyler istemiyorsak, "kavimler kapısı" Anadolu toprağına bakmamız gerekiyor.

Cumhuriyet

DÜNYANIN TEK HAT MÜZESİ İSTANBUL'DA

Yazının resimle dansı

Kumru BİLİCİ

- 1 İslam'ın doğup yayılışının ardından, insan ya da hayvan figürlerinin resmini ve heykelini yapmanın yasak oluşu, Müslümanların iç dünyalarındaki esintileri dışa vurmalarını engellemeyi. İnsanı resmedemeyen Müslüman sanatçılar, yaratıcılıklarını mimariye ve hatta taşıdılar.
- 2 Osmanlı İmparatorluğu'nun gözbebeği olan İstanbul, İslam sanatının diğer kollarında olduğu gibi hat sanatının da krallığı oldu. İslam alimlerinin “Kur'an, Mısır'da okunur, Kufe'de yorumlanır ve İstanbul'da yazılır” sözü Osmanlı Türk hattatlarının değerini ifade ediyor.
- 3 Günümüzde, yazı devriminin ardından Arapça'nın kullanılmaması, hattın gerçekten zor bir sanat oluşu gibi nedenlerle hat sanatı eskisi kadar ilgi görmüyor. Ama buna rağmen Osmanlı'dan bize kalan binlerce hat eseri, İstanbul'da türünün tek örneği olan bir müzede sergileniyor. 1506 yılında II. Beyazıt tarafından yaptırılan Beyazıt Külliyesi'nin medrese olarak inşa edilen binası, 1984 yılından bu yana Türk Hat Sanatları Müzesi işlevini üstleniyor. 19 adet ayrı sunum bölümü bulunan müzede yazma ve levha eserlerin yanı sıra, taş üzerine yazılmış hat örnekleri de bulunuyor.
- 4 Hat sanatı Kur'an-ı Kerim'i en güzel şekilde yazma isteminden doğsa da hat, giderek bir yazma sanatından çok resim sanatına dönmüş. Hat sanatında da tıpkı resim sanatında olduğu gibi birçok ekol olmuş ve Kanuni döneminde hat, doruğa ulaşmış. Osmanlı padişahlarının hat sanatına verdikleri önem, Beyazıt Hat Müzesi'nde yer alan birçok padişahın eserinden anlaşılıyor. II. Beyazıt'ın büyük Hattatı Şeyh Hamdullah'a divit tutması da bu sanata duyulan saygının kanıtı.
- 5 Arap harflerinin hattatlığın oluşumuna yarayacak estetik güzelliğe sahip olması önemli bir unsur. Pirinç tanesinden, kubbeye, vitraydan, mihraba kadar her yerde görülen hat sanatı tarihi açıdan büyük önem taşıyor.
- 6 Yazı insan düşüncelerini anlatan en güzel yol. Hat sanatında ise düşünce hattatın fırçasıyla, kamyıyla önce yazıya sonra da resme dönüşüyor. Hattat olmasa öyle kolay bir iş değil. Hattatlık da, ressam olmak kadar zor ve özel yetenek istiyor. Bir hattatın yetişmesi, hattatlık deyimiyle “elinin kırılması” için en az beş yıllık bir çaba vermesi, eğitim alması gerekiyor. Hattat olmayı hak eden öğrencininse önce ustasından “icazetname” yani “yazdığı yazının altına imza atabilme izni” alması gerekiyor.
- 7 Hat sanatı kendiyi birlikte ebru gibi, cilt süslemeciliği, çerçavecilik, altın varaklama sanatı gibi birçok sanatın doğmasına ya da gelişmesine de yol açmış.

- 8 Resim sanatının kendine has malzemeleri olduğu gibi hat sanatının da özel malzemeleri var. Hattatlar alelâde kağıt üzerinde değil, kalıcı özellikler taşıyan, özenle yapılmış, üzerine yumurta akı sürülü, parlak aharlı kağıtlar üzerinde çalışıyorlar. Çeşitli kamış kalemler kullanıyorlar. Bu kalemlerin yontulma şekli de yazı türüne göre değişiyor. Yazıda kullanılan mürekkebin uzun süre solmadan kalabilmesi için balmumu veya bezir işinden yapılması, mürekkebin incilmesi için günlerce çalkalanarak hazırlanması gerekiyor.
- 9 Hat sanatının sadece bir yazma tekniği olmadığını, ‘Türk Hattatları’ adlı eserinde Şevket Rado, “Hat sanatındaki güzelliklerin kelime ve cümlelerin taşıdığı mânâdan gelmekte olduğunu sananlar varsa da bu, gerçeğe uyan bir görüş değildir. Hatta yazılanı okumak hat sanatında bazen o kadar ikinci planda kalır ki ‘Girift’ denilen kompozisyonları Arap harflerini çok iyi bilenler dahi kolay kolay sökemezler. Güzellik mânâdan ziyade yapılan düzenlemededir” sözleriyle ifade ediyor.
- 10 Hat sanatı sadece Arap harflerini bilen insanların değil tüm dünyada sanatseverlerin ilgisini çekiyor. Hattatlık konusunda yapılan akademik araştırmaların büyük çoğunluğu batılılara ait. Bu bir yandan modern dünyanın hat sanatına gösterdiği ilgiyi ortaya koyarken, bir yandan da bizim kendi değerlerimize karşı pek de gereği kadar önem vermediğimizi anlatıyor. Dünyada tek hat müzesine sahip olmamız hat sanatı açısından çok önemli ama müzeye ilginin yeterli olmaması bu varlığın önemine gölge düşürüyor. Gözlerimize ve ruhumuza verdiği doyum düşünülünce, tüm sanatseverlerin bu sanata biraz daha ilgili olması gerekliliğini hissediyoruz.

Nokta

SINEMA DÜNYASINDA BU HAFTA

Tüm Zamanların En İyi İzlenme Oranı

1 11 Eylül 2001 tarihi, insanlık tarihinin en büyük raytingine sahne oldu. İlk kez, yapımcısı, yönetmeni ve oyuncularını belli olmayan, ama görüntü yönetmenlerinin çok iyi bilindiği bir filmi yüz milyonlarca insan aynı anda izledi. Kimi görüntü yönetmenleri maaşla çalıştıkları medya grupları adına hayatlarının filmi çekerken, bazı şanslı amatörler de yine hayatlarının çekimini pazarlayıp zengin oldular.

2 Dünya kamuoyunun tektipleştirildiği şu günlerde, ilk bakışta birbirleriyle ilgisi olmayan iki şeyi aktarmak istiyorum aslında. Birincisi görüntü değil, söz. 12 Eylül 2001 tarihli Nürnberger Zeitung gazetesinin başmakalesini kaleme alan **Wolfgang Schmieg**, rayting rekorlarına yol açan görüntülere üç aşağı beş yukarı şöyle bir benzetme biçiyor: **“Ancak hasta ruhlu bir Hollywood yönetmeninin kaleminden çıkabilecek bir senaryoyu andıran bu resimler ...”**

3 Ruh hastası Hollywood yönetmenleri? Kaç kez sinemalarda, rayting rekorları kıran bu gerçek görüntüleri bile gölgede bırakan filmler seyrettiniz? Kaç kez sıradan bir Hollywood filmine girip, insanların ve her türlü canlının saniyeler içinde binlerce kez yok edildiğini izlediniz? Kaç kez kıyamet gününü gördünüz beyazperdede? Sayısını anımsıyor musunuz? Ve böylesi filmleri seyrettikten sonra yapımcı ve yönetmenleri hasta ruhlu olarak tanımlamak kaç kez aklınıza geldi?

4 Yıllardan beri alıştırdığımız, hazırlandığımız, yetiştirildiğimiz resim tüketme alışkanlıklarımızın, birden hasta ruhlu olduğunu öğreniyoruz. Hangimiz ikinci gökdelene dalan uçağı, aynen bir Hollywood filminden aldığımız hazdan daha insancıl, daha duyarlı, daha gerçekçi bir algıyla yakaladık? Kaç kişi bu görüntünün bir benzerini daha önce hiçbir yerde görmediğini söyleyebilir? Kim bize bu görüntülerin bir yıl sonra bilgisayar oyunu

olarak piyasaya sürülmeyeceğine garanti verebilir? Ruh hastası olmak için mutlaka ekrana ya da beyazperdeye yansıyanı gerçekten yapmak yeterli mi? Yoksa onu **“sanal”** olarak gerçekleştirmek de bir hastalık mı? Kim haklı?

5 İkincisi: Rayting rekorları kıran görüntülerin ekrana geldiği günün ertesi, Nazilerin eski gizli başkenti Nürnberg’de 2. İnsan Hakları Film Festivali başladı. Haitili yönetmen **Raoul Peck**’in **“Le Profit et rien d’autre!”** (Kâr ve Sadece Kâr) adlı filmi festivali açtı. İzleyiciler, bütün zamanların en büyük raytinginden sorumlu görüntülerin şoku altında bir film seyrettiler. Daha önce bu köşede **“Lumumba”** adlı filmi tanıtan Raoul Peck, ülkesi Haiti’den yola çıkarak, zengin Kuzey’in, dünyanın çoğunluğunu oluşturan milyarlarca insanı nasıl sömürdüğünü, rayting rekorlarına kesinlikle ulaşmayacak resimlerle anlatıyor bu filmde. Kerasının karşısına farklı insanları almış Peck: Haitili yoksul insanlar, Fransız ekonomi bilimcileri, New Yorklu gençler ...

6 Bu çarpıcı belgesel görüntülerden insanın beynine kazılan iki söz kalıyor yönetmeni temsil eden yorumcunun sesinden: **“Bu zamanda film çekmek neden ki? Belki ortalığı ateşe vermekten daha ahlaklı olduğu için ...”**

7 Ve ikincisi: **“Bugüne kadar hiçbir gelişme şiddetin kesin bir çözüm olmadığını kanıtlayamadı.”** Tüm zamanların en büyük rayting rekoruna figüran olmak zorunda kalan insanların, ama hepsinden önce, o figüranları sözde temsil eden iktidar odaklarının yüzyıllardır şu veya bu şekilde kanına girdiği ve o rayting rekorlarına yol açan ölü sayıları karşısında bir ölçü bile olamayacak kurbanların filmi henüz çekilmedi. Hiçbir yaşamı karşı karşıya koyup tartmadan, sadece ve sadece nedenlerle sonuçları ayırt etme kaygısıyla, raytingsiz günler dileğiyle ...

Cumhuriyet

Thomas MULLER
Beldibi-Kemer / Antalya

- 1 Antalya Otelciler Birliği AKTOB'un koordinesi ile üye oteller, 5 yıldızlı delüx resort oteller, tarihi eski Antalya şehrindeki pansiyonlar da dahil olmak üzere hep birlikte *ITB Berlin* fuarında ortak bir standda toplanmak üzere gittiler.
- 2 Ana amaç fuarı ziyaret edenlerle, profesyonel seyahat pazarlamacılarıyla satış promosyonu için temas olduğundan, herkes içlerinde broşür ve promosyon maddeleri bulunan ağır valizlerle gelmişti.
- 3 Türk Turizm Bakanlığı tarafından yapılan 3/2 salonunda yer alan, geniş bir sahaya yayılmış olan ve mükemmel bir şekilde dizayn edilmiş Türk standı büyük takdir ve hayranlık topladı. Standı ziyaret edenler kemerli gölgelik alanı ve romantik iç bahçesi ile orijinal bir Osmanlı kervansarayı izlenimine kavuşmuşlardı. Aynı zamanda büyük bir video perdesi ile yüksek teknolojiye sahip medya da sunulmuştu. Bu da, İstanbul'un ünlü minarelerinden başlayan ve Doğu Anadolu'nun yüksek dağlarıyla son bulan Türkiye'nin çok çeşitli kültürünü gösteriyordu. 177 ülkeden 8808 katılımcının yer aldığı bu tür devasa bir fuarın mükemmel bir şekilde organize edilmiş olması da takdire değer. Hiçbir rahatsızlık verme veya bozulma olmadı ve aynı zamanda rahatsız edici gürültü seviyesi de tahammül edilebilirdi.
- 4 Bu tür bir fuarın ürünü ancak kişisel bazda ölçülebilir. Deneyimli ziyaretçi tüm önemli toplantılara önceden hazırlanmış olacaktır. İlk gelen ziyaretçi etrafı bir dolaşabilir ve bundan sonraki ziyareti daha iyi ve daha etkin bir şekilde planlayabilir.
- 5 Tüketici- ziyaretçi, ziyaret etmek istediği ülke ile ilgili broşürlere sarılmak yerine gerçek bir bilgiye sahip olabilir. Bir tatile hazırlanıldığında o ülkenin genel koşulları ve çevresi ile ilgili bilgilere ihtiyaç vardır. Turist sadece güneşle ve kumla değil aynı zamanda ülkenin geri kalan kısmıyla da ilgilenir. Örneğin, Doğu Anadolu turları gibi Türkiye'nin gizli hazinelerine bir tür tur düzenlenebilir. Belki de Türkiye standında seyahat edilebilecek yöreleri bildiren daha detaylı bilgi verilebilirdi. Zira, Hac için Türkiye'ye turist getirme ve aynı zamanda Türkiye'nin geçmiş zengin kültürel kalıntılarıyla ilgili yapılacak seyahatleri yaygınlaştırma gayretleri devam etmektedir. Örneğin Hristiyan misyoneri vasıtasıyla din turizminin pazarlanması pek çok bilgiyi ve aynı zamanda çekici film ve fotoğraf materyallerini gerektirir.
- 6 Genel olarak, halkın Türkiye'ye seyahat etme ilgisi artmaktadır. Aynı zamanda, artık terörist saldırı tehdidi yoktur ve de basında artık kötü haberler yoktur. Tur operatör temsilcileri ve acentalar bu yıl bir düzelme ve eski pazarların tekrar kazanılmasını umuyorlar. Türkiye'nin son dakika rezervasyonlarının oranı yüksek olduğundan, satış rakamlarının kesin bir şekilde tahmininin yapılması şu anda mümkün değildir.
- 7 Tüm dünyadaki seyahat yönleri ve bir ülkedeki bölgeler arasındaki rekabet yoğunluğu açıktır. Daha fazla turist çekmek için her bir rakip büyük gayret sarf etmeli ve satış promosyonu ile çok harcamada bulunmalıdır.

www.antalya-ws.com/turkce/actuel/g

Yalçın Baykul

BERLİN - Almanya'ya göçün 40. yılına ulaşmış olması, Berlin'de çeşitli etkinlikler kapsamında anılıyor. Konuyu tarihsel ve toplumbilimsel olarak değerlendiren sergiler açılıyor, filmler gösteriliyor, okumalar düzenleniyor, konuşmalar yapılıyor.

Birinci kuşağın üyelerinin, kesin dönüş yapmayanların, burada bir iş kazasına kurban gitmeyenlerin dışında büyük çoğunluğu ya emekli oldular, ya da emekli olmaya başladılar. Onların, Alman devletine işgücü, Türk devletine 16 olarak sunduklarını, şimdi sayıları milyonları bulan çocukları ve torunları üstlendiler.

Başlangıçta “Gastarbeiter” (konuk işçi) diye adlandırılan göçmenler, artık “Auslaender” (yabancı) ya da daha inceltilmiş bir deyimle “Migrant” (göçmen) diye anılıyorlar.

Toplumsal statülerinde büyük değişiklikler yaşayan göçmenler, artık buradaki yaşama sancılı da olsa girmiş durumdadır. Göçmenler, başlangıçtaki konuk işçi tanımlamasından fersah fersah uzaklar. Alman vatandaşlığına geçip, seçme ve seçilme hakkına sahip oldukları gibi, bir işyeri açma haklarına da sahipler. 17 birinci kuşaktan farklı olarak, Alman parlamentosunda göçmen milletvekilleri, üniversitelerinde göçmen profesörleri, televizyon ve radyo kanallarında göçmen spikerleri, filmlerinde, tiyatrolarında göçmen oyuncularını var.

Geçiş dönemi yaşanıyor

Peki geçen bu yarım yüzyıla yakın sürede neler değişti göçmenlerde? Geçtiğimiz Şubat ayının son gününde Berlin Friedrich Ebert Vakfı'nda “Değişim Sürecindeki Göçmen Aileler” 18 bir panel düzenlendi. Çoğunluğunu, öğretmenler, yuva eğitimcileri ve sosyal alanlarda çalışan görevlilerin oluşturduğu panele katılanların sayısı iki yüzün üzerindeydi.

Panele konuşmacı olarak çağrılan Eğitimbilim Profesörü Ali Uçar da göçmen profesörlerden biri. Adıyaman'da ilkokul öğretmenliğinden başlayıp, Berlin Teknik Üniversitesi'nde eğitimbilim profesörlüğüne dek uzanan bir göç öyküsünün hem anlatıcısı, hem de kahramanı.

“Yalnızca araştırdıklarımız değil, gözlemlediklerimiz, bizzat yaşadıklarımız!” diyor Prof. Dr. Uçar, panelin ana tezlerini oluşturan konuşmasında. Göçmen sorunları ve göçmenlik konusunda Almanca olarak sekiz kitap yazmış olan Uçar, “Bir geçiş dönemi yaşıyoruz” diyor. “Bu geçiş döneminde çok büyük boyutlu altüst oluşlar, çatışmalar, çelişkiler var. Alman toplumunun etkisi ve bu çatışmalardan daha başka, ne olacağını henüz 19 yeni bir sentez çıkacak” diyor.

Ona göre, “artık, bir zamanların ‘köylü ailesi’ ya da çocukların bolluğundan ötürü ‘sülale’ ya da ‘büyük aile’ olarak anılan göçmen aileler eski kabuklarından sıyrılıp, yeni bir sürece girmiş bulunuyorlar.”

Konuşmasında, göçmen ailelerin geldikleri bölgelere, eğitim düzeylerine, yaşlarına, cinsiyetlerine ve bu ülkeye ne zaman geldiklerine göre çok 20 gösterdiklerini, ama temel olarak üç kategoride ele alınabileceklerini belirtti: “Birinci tür aileler, tutucu aileler; bunlar ‘dilimizi, dinimizi, milliyetimizi, gelenek-göreneklerimizimizi koruyalım, aman ne pahasına olursa olsun değişmeyelim’, diye düşünen ve geri dönme planları da yapan aileler. İkinci tür aileler ise tam tersi davranışı gösterenler; Almandan çok Almancı olan, çocuklarını Almanca öğrenmeye zorlayan, Almanlar gibi düşünüp yaşayan aileler. Bunlar çok sorunlu ailelerdir. Üçüncü ve en yaygın olan türse, iki taraf arasında bir denge, bir sentez oluşturmaya çalışan aileler. Ben bu tür aileleri çok olumlu ve ideal buluyorum.”

Ali Uçar konuşmasında göçmen ailelerin değişim sürecini özetledi: Bu noktalar uyarınca göçmen ailelerin farklı göçmenlik tecrübeleri var, geldikleri ülkeyi artık temsil etmiyorlar, değişim süreçleri farklı düzlemlerde sürüyor, heterojen bir yapı gösteriyorlar, üç kategoride incelenme olanağı sunuyorlar, sosyal olarak alt sınıfları oluşturuyorlar, etnik ve ulusal bileşimler denilen binasyonel evlilikler artıyor, akrabalık ilişkilerini özenle sürdürüyorlar, yabancılar hukuk statüsüne sahipler, motivasyon ve insani tavır bakımından Alman ailelerinden farklılıklar gösteriyorlar. Son olarak da bir azınlık olarak, 21 toplumuyla bir hesaplaşma içinde bulunuyorlar.

Konuşmasında Max Frisch'in "iş gücü istemiştik, insanlar geldi" sözü ile başlayan Uçar, göçmenlerin Alman toplumunda sürekli sorun yaratan bir kesim gibi görüldüklerini, ön yargılar ve kalıpcı düşünceler taşıyanların, göçmen ailelerdeki değişimlerin olabileceğini bile kabul etmek istemediklerini belirtti. "Yabancılar, işgücü değil insandır ve göçmen aileler de tıpkı diğer aileler gibi bir ailedir" dedi. Düzenlenen bu panelin amaçlarından birinin de bu önyargıları kırmak doğrultusunda bir 22 olduğunu dile getirdi. "Hala Türk ailesi denince ataerkil bir yapı anlaşılıyor, bunun farklı olabileceğine ihtimal dahi vermiyorlar, göçmenleri oldukları gibi değil kafalarındaki önyargılarla görüyorlar. Çoğulcu bir toplum olan Almanya bunu anlayıp entegrasyonu değil asimilasyonu amaçlayan yabancılar yasasını da değiştirmeli, ardından da eğitim sistemini gözden geçirmelidir. Almanca öğretmediğin insandan okulda başarılı olmasını bekleyemezsin."

Cumhuriyet

MATBAANIN İCADI, AVRUPA'NIN UYANIŞI

Netyorum'daki ilk yazımıza:

- 1 “Peter F. Drucker’a göre (**Post-capitalist Society, 1993**) Genel olarak bütün toplumlarda olduğu gibi Batı toplumları da, birkaç yüzyılda bir, belirgin bir değişim (transformasyon) geçirir. Bu “keskin” virajda, çok büyük yenilikler oluşur ve bir kaç on-yıl içinde, birkaç yüzyıllık mesafe alınır. Bu süreçte toplumdaki değer ölçüleri, sosyal ve politik yapı, sanat, edebiyat, mimarlık vb. bütün temel kurumlar, geri dönülmeyecek şekilde değişir.
- 2 Önce, yazının icadı ile **tarih** başlar, bilgi saklanabilir hale gelir. Sonra, matbaanın icadı ile biriken bilginin yayılması gerçekleşir. Her ikisinden sonraki dünya, bir öncesine hiçbir şekilde benzemez. Bugün olduğu gibi, kişisel bilgisayarın icadından sonraki gelişmeler, önceki dünyadan çok farklı değişimlere götürür.” diyerek başlamış ve *ikinci yazımızda* da insanlık tarihini başlatan “yazının icadı” ‘nı ele almıştık. Benzer şekilde, on beşinci yüzyılın ikinci yarısı da büyük bir değişimin sahnelendiği on-yıllar olmuştur.
- 3 I. Theodosius’un MS 395 yılında ölümü imparatorluğu iki oğlu arasında bölmüş ve Batı ile Doğu Roma İmparatorlukları bir daha birleşmemek üzere ayrılmıştır. Batı Roma İmparatorluğu, kuzeyden gelen Ostrogotlar’ın 476 yılında Roma’yı ele geçirmesi ile son bulmuş ve daha sonra da feodal krallıklara bölünerek, Avrupa’nın parçalanmasına yol açmıştır.
- 4 Avrupa önce Gotlar daha sonra da Hunlar, çeşitli Cermen ırkları, Slavlar, Macarlar, vb. nin sürekli istilalarına maruz kalmıştır. Koyu Katolik Hıristiyanlığın başı Papalığın istibdatı da eklenerek, karanlık çağlara girilmiş ve kıta tümü ile fakirleşmiştir. 1095’te başlayan Haçlı Seferleri 200 yıldan fazla sürerken, **dini amaç** “Hıristiyanlığın yeniden ihyası”, gerçekte ekonomik nedenlerle yapılmakta olması gerçeğini gizleyememiştir. İslam Dünyası’nın bütün Orta Doğu, Ön Asya ve Akdeniz’in verimli topraklarını, Kuzey Afrika’dan İspanya’ya (Endülüs) kadar ele geçirmiş olması, Hıristiyan Avrupa’nın daha da fakirleşmesine ve nüfus kaybetmesine yol açmıştır.
- 5 13. ve 14. yüzyıllarda Avrupa, ortaçağdan çıkma amacı ile Marco Polo’nun öncülüğünde Uzak Doğu’ya açılmış; kentsel yerleşimler güçlenmiş, Gotik mimari ile burjuva kültürünün temelleri atılmış, özel girişimcilik ve bankacılık ortaya çıkarken fakirlikten kurtulmaya başlamıştır. Avrupa Eski Yunan’ı yeniden keşfederek Aristo’ya geri dönmüş ve Dante ile birlikte, Avrupa Edebiyatı’nın temelleri atılmıştır. Ancak, “Yeni Avrupa” için 15. yüzyılın gelmesi gerekmiştir.
- 6 Önce İtalya’nın çeşitli şehirlerinde filizlenen gelişmelerle “İtalyan Rönesansı” olarak adlandırılan aydınlanma dönemi, giderek bütün Avrupa’yı içine almıştır. Resim, heykel, edebiyat, şiir ve bir çok sanat dalında başlayan yenileşme süratle gelişmiş; matematikten fen bilimlerine; siyasetten yönetime birçok alanda verilen eserlerin çoğaltılarak topluma aktarılması gerekmiştir. İşte tüm bunlara cevabı **Johannes Gutenberg** adlı bir Alman vermiş ve 1450’lerde hareketli tipograf matbaasını keşfetmiştir. Ne oldu ise bundan sonra olmuş, yazının icadından o güne kadar geçen beş bin yıllık sürede **bilginin toplanma süreci**, matbaa ile birlikte **bilginin topluma yayılmasını** sağlamıştır.
- 7 Matbaa süratle yayılmış, 1467 yılında İtalya, 1470’de Macaristan ve Polonya’ya, 1476’da İngiltere’ye ve 1483’te İsveç’e ulaşmıştır. Yayılma o denli süratli olmuştur ki, yüzyılın sonunda yalnız Venedik’te 417 matbaanın faaliyet halinde olduğu görülmektedir. 1500 yılı itibarı ile altı bin değişik konuda olmak üzere altı milyon kitap basılarak, o tarihe kadar elle yazılan kitapların toplamının birkaç katına ulaşılmıştır.
- 8 İsa’dan bin beş yüz yıl sonra İncil ve bilim kilisenin dışına taşmış, ilk Latince İncil 1454-55’de **Gutenberg İncil**’i veya diğer adları ile **42-satır İncil**, (Kardinal) **Mazarin İncili** olarak, sayısı tespit edilemeyecek süratte basılmıştır (birçok eserde matbaanın icadı için 1455 yılının belirtilmesinin bu nedene bağlandığı tahmin edilmektedir). İncil’in kilise dışına çıkması ile Almanca, İngilizce gibi diğer dillere çevirileri yapılmış, **Lüther**’in önderliğindeki **Protestan Reformu** denen Avrupa’nın 1517’de başlayan çağdaşlaşma süreci, önü kesilemeyecek şekilde gerçekleşmiştir. Rönesans’ın matbaadan hız alan ivmesi her alanda kendini göstermiş ve 50-60 yıllık süre içerisinde bir çok “ilk”le tarihin seyrini değiştirmiştir.

- 9 Ne kadar ilginçtir ki, tam bu yıllarda Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fetih ederek (1453), Hıristiyanlığın son imparatorluğuna (Doğu Roma İmparatorluğu) “**son**” vermiştir. Aynı şekilde Asya'da Çin İmparatorluğu da en güçlü dönemini yaşamasına rağmen, her ikisi de sonraki yıllarda duraklama dönemlerine girmişlerdir.
- 10 10. Avrupa'nın 1500'lerden başlayarak yükselmesi ve Osmanlı ve Çin İmparatorluklarının giderek geri kalmaya başlamalarını, her ikisinin de çok şiddetle karşı koyarak matbaayı ülkelerine sokmayışlarına bağlamak mümkün müdür?

Prof. Dr. Eyüp İlyasoğlu
TRIO Çözüm Evi Bilişim Hizmetleri A.Ş.
elektronik posta: eyupi@triosh.com

Felsefe Eğitimi Ve Bilgi Çağı

Prof. Dr. Nihat G. KINIKOĞLU

- 1 Bu yaz dinlencesinde okuduğum kitaplardan birisi “**Einstein ve Din**” (*) adını taşıyordu. **Einstein**’ın 16 yaşından önce **Spinoza** ve **Kant** gibi düşünürleri okumuş ve kitaplar üzerine not düşmüş olması, dini bağnazlığını bu kitapları okuduktan sonra terk ettiğini belirtmesi ilginçti.
- 2 Afrika’nın birçok ülkesinde Birleşmiş Milletler Endüstriyel Kalkınma Teşkilatı’nın bir görevlisi olarak bulundum. Somali’de teknisyenlere perspektif görüntüyü anlatmanın, sandalyenin ayaklarını aynı boyda çizdirmenin güçlüğü ve diğer birçok Afrika ülkesinde bunun böyle olmaması beni şaşırtmıştı. Arap Birliği üyesi Somali’deki okullarda resim dersinin, Suudi Arabistan baskısı ile yasaklanmış olması kanımca bu farkın nedeniydi. “**Einstein ve Din**” kitabını okurken aklıma gelen bu olay küçük yaşta görebilmeyi, düşünebilmeyi öğrenmenin ileriki yaşlarda bize kazandıracağı ve kaybettireceği değerleri ortaya koyuyordu.
- 3 İslam’ın ilk yıllarında düşünmekten ve sorgulamaktan korkmayan devrimci Müslümanlar, Yunan düşünürlerinin eserlerini Arapçaya çevirmiş, çevirideki düşünceleri tartışmış ve kendi bilgilerini sorgulamıştı. Bu çeviriler ve tartışmalar, Avrupa karanlıklar içindeyken İslam’a en parlak devrini yaşatmıştı. Ve sonra, İslam’da ve dolayısıyla ülkemizde, bugün de devam etmekte olan düşünceden korkma devri başladı. Avrupa, filozoflarının düşünceleri ile aydınlanırken İslam ve Türkiye, Avrupa’nın 16. yüzyıl karanlığına büründü. Düşünmeyi öğrenmenin yolu ciddi bir felsefe eğitiminden geçer. Felsefe, düşünme sanatıdır. Fakat bazıları için son derecede tehlikelidir de ve belki de bu tehlike felsefeden bu kadar uzak durulmasının nedenidir. Lisede iyi bir felsefe eğitimi almış olan öğrenci sorgulamaya başlayacaktır. Kendilerine öğretilenleri, öğretenleri, devleti yönetenlerin aldığı kararları ve davranışlarını, yasaları, gelenekleri ve inancını sorgulayacaktır.
- 4 Her türlü bağnazlık inceleme, tartışma konusu yapılacaktır. Sorgular, niçin ve nedenler, sürü gütmeye alışmışların rahatını bozacak, canını sıkacaktır.
- 5 21. asır, bilgi ve bilginin yeni teknolojilere, teknolojilerin dünya pazarlarında satılabilir mala dönüştüğü teknoloji çağıdır. Bilgi ve yeni bilgiler (yaratıcılık) ise sınırlanmamış düşüncenin ürünüdür. **Sırlarla dolu inanılmaz bir organ olan beyin, bütün düşüncelere açık olarak bilgilendiğinde, ürünü olan yaratıcılığı da sınır tanımaz. Felsefe, bilim çağına açılan kapının anahtarıdır.** Felsefenin önemsenmediği toplumda bilim de önemsenmez ve Türkiye’de bilim önemsenmemektedir.
- 6 Laf ola beri gele kabilinden, bilgi çağında olduğumuzu, bilginin önemini vurgulayan yöneticilerimiz, yasa yapıcılarımız, bilgi çağında memurların maaş statüleri belirlenirken bir üniversite rektörünü tuğgeneral ile (orgeneral, korgeneral, tümgeneral ile değil) aynı kefeye koymaktadırlar. Birkaç kişinin soyduğu bankaları kurtarmak için 8-10 milyar doları gözden çıkartırken bu para ile Türk üniversitelerinin ve teknolojisinin ne büyük atılımlar yapabileceğinin farkında bile değildirlir. Araştırmaya ulusal gelirden ayrılan pay, bilgi çağında, binde düzeyinin üzerine çıkamamaktadır. Üniversite araştırma görevlilerine, F tipi cezaevleri ile idam mahkûmlarına sağlanan olanaklar bile sağlanmamaktadır.
- 7 İnsanı diğer canlılardan ayıran tek üstünlük olan yaratıcılık, düşüncenin ürünüdür. Geleceği belirleyenler, Einstein gibi düşünceleri ile yeni sentezlere varanlar, yaratıcılar. Türkiye gelecekte var olmak istiyorsa ve var olacaksa, bilim adamları ve mühendisleri, düşünce sistemlerinin ürünü olan yaratıcılıkları ile dış ülkelerde yeni ürünler, yeni sistemler yaratıcılarla yarışmak zorundadırlar. Yaratıcılığı körelmiş, düşünce sistemi kalıplaşmış toplumun bireyleri, geleceğin robotları bile olamayacaklardır.
- 8 Ciddi bir felsefe eğitimi, bir kör dövüşü gibi süregelen çekişmelerden toplumu kurtaracak; bireylere, kendi bildiklerinden, inandıklarından farklı düşünce, bilgi ve inancın da doğru olabileceğini öğretecektir. **Felsefe, insan beynini düşüncenin engin denizlerine açmanın, yeni dünyalar keşfetmenin tek yoludur.**

- 9 Maalesef, bugün liselere konulan felsefe dersleri önem verilmeyen, genellikle boş geçen derslerdir. Sandalyenin ayaklarını aynı boyda çizemeyen Somalili teknisyenler gibi, konuları düşünerek birbiriyle ilişkilendiremeyen; neden, niçin diyemeyen gençlerimiz geleceğin Türkiye'sini omuzlamak için hazırlanmaktadır.
- 10 Eğitim sistemimiz, maalesef ilkokuldan üniversiteye, düşünmesini bilen değil, öğretilenleri kabul eden, ezberletilenleri tekrarladığı ölçüde başarılı sayılan öğrenciler yetiştirmektedir.
- 11 Düşünmesini, sorgulamasını bilmeyen gençler ve yetişkinler, şeyhin peşine düşerek nedenini tartışmadan eteğini öpebilmekte, aile fotoğrafı çektirenleri, **'benim partimden olamayanlar cehennemliktir'** diyenleri alkışlayabilmekte ve açken, işsizken, dolandırılırken sesini çıkartmamaktadır. Bu paragrafta yer alan birkaç satır bile, okullarda ciddi bir felsefe öğretiminin birçoğu için ne kadar zararlı olacağını ortaya koymaya yeterlidir.
- 12 Sorgulamasını, düşünmesini bilmeyen gençler ve yetişkinler bilim ve teknolojiye katkı yapmak, yeni ve farklı olanı bulmak, yaratmak yeteneğinden mahrumdur.

Fertlerinin beyni tüm bilgilere açık olmayan ve en yeni bilgilere ulaşamayan kişilerin oluşturduğu bir toplum, bilginin daha da yoğun ve önemli olacağı geleceğin yüzyılında var olabilmesi mümkün değildir. Liselerde önemle üzerinde durmamız ve bu önemi vurgulamak için belki de bütün dallarda üniversite giriş sınavlarında ağırlıklı olarak yer vermemiz gereken felsefe dersi, geleceğin mutlu Türkiye'sinin oluşmasına, belki de diğer bütün derslerden daha önemli bir katkı yapacaktır.

- 13 Yazımı bitirirken, yönetiminde bulunduğu Galatasaray Lisesi'nde bütün dallarda felsefe eğitimini zorunlu kılan Prof. Dr. **Erdoğan Teziç**'in bu davranışını takdirle anmadan geçemeyeceğim. Yıldız Teknik Üniversitesi'nin bu açığı kapatmak için, birinci sınıflarında öğrencilerine ciddi bir felsefe eğitimi alabilme olanağı sağlamaya çalıştığını da bu arada belirtmek isterim.

(*) *Einstein and Religion*, Max Jammer, Princeton University Press, 1999, ISBN 0-691-0699-7

Cumhuriyet

Zümrüt'ten akisler

A. M. C. Şengör

Trafik sorunu ve üniversitelerin amacı

- 1 Trafik sorunu hiç kuşkusuz ülkemizin en önemli sorunlarından biridir. Her yıl bir savaşın yapabileceği kadar yurttaşımızın canına kıyar, daha pek çoğunun bedenlen veya aklen sakatlanmasına neden olur. Sorunun kaynağı, insan becerisinin çok üstüne çıkan becerilere sahip motorlu veya bisiklet gibi motorsuz araçlara hakimiyetin ve bu araçları onların hareketi için planlanmış bir yol şebekesi içinde kullanabilmek amacıyla oluşturulmuş kuralların gerektirdiği bilgi, görgü ve alışkanlıkların bu araçları kullananlara gerektiği kadar verilememesidir.
- 2 Motorlu veya motorsuz taşıt araçlarıyla ilgili bilgiler iki türdür: 1) Aracın aksamı ile ilgili bilgiler: Örneğin, aracın motoru, frenlerinin çalışma yöntemi, aynasının fiziksel özellikleri, radyosu vs. 2) Aracın bir bütün olarak çevresiyle tepkileşmesini ilgilendiren bilgiler: Örneğin, belirli bir ağırlıktaki bir araç, belirli hızda giderken hangi mesafede durabilir? Bu kuru zeminde ne kadardır, ıslak zeminde ne kadardır? Araçta yüksek sesle çalınan radyo sürücünün dikkatini ne denli etkileyebilir?
- 3 Aracın içinde hareket ettiği yol şebekesi ve bunun kullanımını düzenleyen kurallarla ilgili bilgiler de iki türdür: 1) Yol şebekesi ve kuralların betimlenmeleri: Örneğin, haritaların, yol atlaslarının, trafik kuralları kitapçıklarının içerikleri. 2) Yol şebekesi ve kuralların yaratılışlarının arkasındaki nedenler. Bu ikincilerin çok karmaşık doğal, sosyal ve psikolojik temelleri vardır. Bir diğer ifade ile, trafik konusu disiplinlerarası bir konudur. Halbuki bu geniş ve karmaşık konu ülke nüfusunun çok büyük bir kesimine öğretilmek zorundadır. ABD gibi ülkelerde artık sürücü belgesi nüfus kâğıdı yerine kullanılmaktadır, zira bunun herkeste bulunacağı doğal görülmektedir. Bu kadar geniş bir kütle için, yukarıda anlatıldığı kadar kapsamlı ve zor bir konuda eğitilmesi başlıbaşına bir ihtisas konusudur.
- 4 24 Ekim 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde bir haber okudum: TBMM Trafik Güvenliğini Araştırma Komisyonunun sayın üyeleri üniversitelerde trafik bölümü açılmasını teklif etmişler; Şayın YÖK Başkanı da haklı olarak itiraz etmiş. Sayın Komisyon üyelerinin trafik sorununa eğitim yoluyla çözüm aramaları son derece doğrudur ve pek sevindiricidir. Ancak önerdikleri yöntem de o derece yanlış ve ülkemizin bu en yüce yönetim kurumunun çatısı altında yükseköğretim kavramının ne denli az bilindiği ve ne kadar yanlış anlaşıldığını sergilemesi bakımından da o derece düşündürücüdür. Üniversitede lisans düzeyinde, yani liseden sonraki dört yıllık eğitimde, doğa bilimleri ve sosyal bilimler hakkında temel bilgiler veren bölümler bulunur. Bu, Ortaçağdaki quadrivium (yani “dörtlü”: Aritmetik, geometri, astronomi, müzik teorisi) ve trivium’dan (yani “üçlü”: gramer, mantık, hitabet) beri günümüzdeki fakülte ve bölümlere kadar dilimlenerek böylece gelmiştir. Bu temel bilgiler üstünde, disiplinlerarası bilgi ve beceri edinmek isteyenler ise yüksek lisans ve doktora düzeyinde, kendileri gibi bir temel bilimden gelen değişik kökenli öğrencilerle birlikte öğrenim görüp araştırma yaparak bunu gerçekleştirirler. Yüksek lisansta araştırma şartının mutlak olması, bu düzeyde eğitimin büyük ölçüde sorun çözme istikametine dönmüş olmasındandır. Öğrenci, kalıplanmış bilgi değil, bu tür bilgileri kullanıp geliştirerek, çözülmemiş problemleri halletmekle karşı karşıya bırakılır. Bu nedenle yüksek lisans ve doktora düzeyinde üniversite, sanayi, ordu, toplumsal diğer bazı kuruluşlar gibi kurumlarla çok daha iç içe çalışır. Sayın YÖK başkanı teklifin uygunsuzluğunu gösterebilmek için pek güzel bir örnek seçmiş: Çevre gibi disiplinlerarası bir dal, lisans düzeyinde ele alınmamalıdır; alınırsa pek çok şeyi pek az bilen bir işe yaramazlar ordusu oluşur. Bir diğer örnek jeoloji ve fiziğin bileşiminden oluşan jeofiziktir. Türkiye’de modern jeofiziğin kurucusu olan hocam ve dostum Prof. Dr. Kâzım Ergin yirmi yıl önce, jeofiziğin lisans düzeyinde bir bölüm olmamasını, jeofizik lisansüstü ve doktora eğitimine fizik, matematik ve jeoloji lisansiyelerinin alınması gerektiğini söylerdi; hâlâ da aynı fikri tekrarlamaktadır. Tavsiyesine kulak asılmadığı için ülkemizde bir kuramsal jeofizik oluşmadığı gibi, gözlemini yorumlayabilen jeofizikçi sayısı da bir elin parmaklarından azdır.

- 5 Trafik sorunu da son derece geniş ve karmaşık, disiplinlerarası bir sorundur. Cumhuriyet'teki habere göre YÖK başkanının itirazına milletvekilleri tepki göstermişler. Haksızdırlar. Yükseköğretim, ülkemizin güvenliğini ve geleceğini ilgilendiren en önemli sorundur. Bu konuda aralarında akademik ünvanlıların az olmadığı kanun yapıcılarımızın, hele araştırma komisyonlarını oluşturanların, kendilerini en güvenilir bilgilerle teçhiz etmelerini ve eğitim ve araştırmayı asla ve asla küçük politik hesap konusu yapmamalarını beklemek en doğal yurttaşlık hakkımızdır. Her yerde yalnızca iyi niyet yeterli olmaz.

Üniversitelerimizde kurulacak Trafik Bölümü, ülkemizin trafik sorununu çözebilir mi?

Cumhuriyet

Dijital Veri Depolamada Devrim!

1 Cih virüsünün etkilerini birçoğumuz yaşadığı veya duydu. Düşünün bir kere, senelerden beri üzerinde çalıştığımız verilerimize çoğu zaman bir virüs veya elektrik kurumunun tasarruf isteklerinden kaynaklanan anlık elektrik kesilmeleri zarar verirse ne yaparız?

2 Dijital çağ içerisinde de her problemin bir çözümü var. Bunun yolu da, elbette bilgileri bir şekilde yedeklemek. Yaşı biraz ilerlemiş kullanıcılar iyi hatırlarlar, bundan 5-6 sene evvel bir tape-backup sürücü almak, hem çok masraflı hem de kullanımı bir o kadar da zordu. Gelişen veri depolama teknikleri bu problemlere de bir çözüm getirdi. Günümüzün üçüncü kuşak tape-backup sürücüleri 30, 50 hatta 100 GB'lık veriyi, yarım saat gibi bir sürede yedekleyebiliyor. İncelemesini yaptığım OnStream SC30'da, bu yedekleme ünitelerinden sadece birisi. Merkezi Amerika'da bulunan ve uzun süreden beri HP, Philips vb. büyük firmalar ile ortak yedekleme cihazlarının üretimini gerçekleştiren OnStream'ın, yine kendi adıyla piyasaya sunduğu bu ürünü, SCSI yapıda ve 30 GB'lık veri depolama kapasitesine sahip. IDE veya SCSI yapıda 50 GB'lık modellerinin de olduğunu hemen belirteyim. Ürünün en büyük özelliği kolay kurulumu ve kullanımı. Son derece basit olan yazılımı ile, temel bilgisayar ve orta seviyeli bir yabancı dile sahip her bilgisayar kullanıcısı, bu ürünü zorlanmadan hem kurabilir hem de kullanabilir.

3 Ülkemizde adı maalesef pek tanınmayan OnStream, tüm dünya çapında yedekleme cihazları üzerine söz sahibi bir firma. Yeni geliştirdiği ADR (Advanced Digital Recording) teknolojisini kullanarak üretimi gerçekleştirdiği OnStream SC30, benzerlerine göre daha ekonomik maliyetler ve daha güçlü veri aktarım hızıyla yedek almayı hedefliyor. Son derece basit olan cihazın montajı çok kolay. 5.25 inç'lik bir yuvaya takılabilen bu modelin, external (harici) modeli de mevcut. Ambalaj içerisinde gerekli tüm aparatları çıkıyor. Bu cihazı sisteminize takabilmek için gerekli olan tek şey, bir SCSI-II yapıda 50 pin konnektörlü kontrol kartı. Cihazın gerekli elektrik ve veri kablolarını bağladıktan sonra sisteminizi açıp yazılım CD'sinden, OnStream Echo adlı yazılımı kurmanız gerekiyor. Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta; işletim sistemi açıldığında "bilinmeyen bir aygıt bulundu" uyarısına "iptal" deyip geçmeniz gerekiyor. Zira kitapçığında da anlatıldığı üzere özel yazılım programını yükleme esnasında, gerekli sürücüler de otomatik olarak yükleniyor. İlave bir sürücü tanıtmanıza gerek kalmıyor. Programı yükledikten sonra işletim sistemini yeniden yüklemeniz gerekiyor. Açılış işlemi tamamlandıktan sonra, OnStream SC30'a tıpkı bir sabit disk sürücü gibi kayıt veya silme işlemi yapabiliyorsunuz. Ek olarak kendi özel yazılımını da kullanarak, istediğimiz bir dizini ya da komple bir disk/diskleri yedekleyebiliyoruz. İsteğe bağlı olarak yedek alma işlemi bittiğinde, yazılım, sistemi otomatik olarak kapatabiliyor.

- 4 Ön paneli üzerinde eject butonu ve kontrol ledi bulunan cihaza, kartuşu, open butonuna basıldıktan sonra açılan kapağından içeri, slot mekanizmaya iterek sürüyoruz. OnStream SC30 ile bir saniyede 2 MB'lık veriyi, kendi özel tape kartuşunun üzerine kayıt yapabiliyoruz. Cihazın gerek kurulumu, gerek yedek alma, gerekse geri yükleme işlemleri sırasında hiçbir problem ile karşılaşmadım. Tabii ki bilgiler, sıralı okuma ve yazma işlemi yapılan bir tape kartuşundan alındığı için, biraz yavaş.
- 5 OnStream SC30, Windows 95/98 veya NT 4.0 yüklü terminal veya server üzerinde çalışabiliyor. En önemli özellikleri arasında; kolay kurulumu, kullanışlı yazılım desteği ve ekonomik kartuşu gelmekte.
- 6 OnStream SC30
ARTILAR: Kolay kurulum ve kullanım, gerekli tüm araçların ambalaja dahil edilmesi, kullanımı kolay ve güzel arabirim desteği, ısınma ve gürültü probleminin olmaması.
EKSİLER: Yazılıma ufak bazı eklemeler yapılarak daha güzel duruma getirilebilir. Zira istenilen dosya uzantılarında seçim yapılıp yedek alınamıyor.
SONUÇ: Bilgilerine önem veren ve uzun yıllar boyunca muhafaza etmek isteyen firma ve özel kullanıcılar için önemli bir ürün olsa gerek...
Fiyatı: 588 USD+KDV
İhlas-Acer 216-317 9650

PC Life

| [Ana Sayfa](#) | [Arkeoloji](#) | [Çevrebilim](#) | | [Yeşil](#) | [E-Posta](#) |
| [EDİTÖRDEN](#) | [Tuz Gölü'nün halleri](#) | [Karadeniz'de bir dağ eteği: ORDU](#) | [Şarap diyarı: Toskana](#) | [Dubrovnik](#) | [Toroslar'ın beşiğinde: Ermenek](#) | [Bir dahinin anısına](#) | [Hüsni Züher Evi Yaşayan Müze](#) | [Tanrıların dağı, aylakların sığınağı: Olimpos](#) | [İzmir'den Çeşme'ye doğru](#) | [Efes'in yaşayan gölgesi: Selçuk](#) | [Seyahatte 'sindirim' meseleleri](#)
© 2000 Bilgin Elektronik Yayıncılık ve İletişim A.Ş.

Tuz Gölü'nün halleri

Soruyorlar, “Tuz Gölü neden kızardı?”... “Utancından,” diyorum. “Bu pislikle insan içine çıkacak yüzü kalmadı da!” Tuz Gölü’nü kirlettik, kirli tuzları da bir güzel yedik, yiyoruz. Peki ya sonra?

- 1 Develer tellal, pireler berber iken Kaf Dağı'nın ardında bir kral ile üç kızı yaşarmış. Günün birinde kral, üç kızını da yanına çağırıp sormuş: “Söyleyin bakayım, ne kadar seviyorsunuz beni?” Masallarda âdet olduğu üzere, büyük kız kardeşler, sinsi gülüşleriyle kral babalarına sokulup “Dünyadaki tüm değerli taşlardan daha çok babacığım, gökyüzündeki tüm yıldızlardan daha çok babacığım,” demişler.
- 2 Sıra küçük kızkardeşe geldiğinde, o, utangaç bir şekilde krala ve kardeşlerine arkasını dönüp: “Tuz kadar kral hazretleri, sizi tuz kadar seviyorum,” demiş. Tabii bu münasebetsiz sözleri söylemesiyle, saraydan kovulması da bir olmuş. Gel zaman git zaman, kral efendinin ülkesi tuzsuz kalınca anlaşılmalı ancak, küçük kızın ne demek istediği. İşte o zaman, utanma sırası kral hazretlerine gelmiş. “Ne zaman?” dersiniz; insanoğlunun kısa tarihinin son 3 bin yıllık dönemi içinde, dilediğiniz herhangi bir yere yakıştırabilirsiniz bu masalı. Zira, tuz bundan 3 bin yıl önce keşfedilmiş ve tuzsuz aş, kapı dışarı edilmiştir.
- 3 Ey, bu saçma masalı okuyup buralara kadar ulaşmış sabır abidesi okur; sözümüz bundan sonra Tuz Gölü üzerinedir, gerçeklere hazır ol! Tuz Gölü'müz dünyanın en tuzlu göllerinden biridir. “Anadolu'nun ortasında tuzun işi ne?” diye soran merak kumkumaları için belirtelim ki bir zamanlar Anadolu toprakları denizlerin istilası altındaydı. Örneğin bugünkü Akdeniz'in atası olan Tetis Denizi'nin Anadolu'dan el etek çekmesi, 130 milyon yıl öncesine rastlar. Deniz yavaş yavaş geri çekilirken tuz yüklü tortusunu da geride bırakır. Böylece, zaten hoşaf kasesi gibi çukur olan Konya Havzası'nın en dibinde kalan tuz tortuları, zaman içinde bir yerlerden suyu bulunca; işte size Tuz Gölü! Bu ifadelere karşılık, bazı otoriteler “Anadolu'da tuz zaten kayaların doğal yapılarında bulunuyordu, böyle denizli menizli epik öykülere ne gerek?” diyor. Vallahi bunları ben uydurmadım! Ama gelin görün ki işin masalsı boyutu yazıya çok yakışıyor.
- 4 Konya Havzası'nı hoşaf kasesine benzetmiştik anımsarsanız. Bu kaseğin kenarlarını çepeçevre dağlar kuşatır ve dibine de Tuz Gölü çöreklenmiştir de demiştik. Dolayısıyla havzanın herhangi bir yerinden dökceğiniz bir bardak su, şöyle ya da böyle Tuz Gölü'ne gitmek yönünde harekete geçecektir.
- 5 1974 yılında Devlet Su İşleri, suyun bu aşağı gidiş yönündeki talebine (bu talebe siyasiler de destek verirse?) fazla dayanamaz ve Çumra Ovası'nın sulamasından dönen (kirli) drenaj sularını, 185 km uzunluğunda dev bir tahliye kanalı açarak Tuz Gölü'ne bağlar (çanakdan dışarı atmak zorsa, biz de çanağın dibinde toplarız düşüncesiyle... Kolay mı o koca dağları delip geçmek!).
- 6 Bir süre sonra Konyalılar bu çanakta çöp toplama oyununa bayılırlar. “Madem bu gölü devletimiz çöplük olarak ilan etmiş, biz de kendi pisliğimizi boşaltırız,” derler. Böylece Konya'nın hem günlük kullanım suları, hem de endüstriyel suları bu kanalla Tuz Gölü'ne bağlanır. Çumra Ovası'nda bir yılda kullanılan 1,105 ton tarım ilacıyla, yaklaşık 415 bin ton gübrenin atıkları, gıda, çimento, kâğıt ve kâğıt mamulleri, metal ve metal ürünleri sanayilerinin atıkları artılmadan cumburlop göle atılır her yıl. Şimdi 600 bin Konyalının kanalizasyonu birlikte yukarıda sayılanlar, doğrudan, hiçbir arıtma olmaksızın Tuz Gölü'ne atılıyor.

- 7 Yaz aylarında Tuz Gölü pembeleşir, yer yer de kızarır. Konyalılar, Devlet Su İşleri'ne telefon edip sorar, “Deprem mi olacak acaba, neden Tuz Gölü kızardı?” Kimsenin yüzü tutmuyor ki söylesinler, Tuz Gölü'nün kızarıklığı, utancından! İşin aslı şu: Belli bir sıcaklığı ve bol “besin maddesi”ni bulunca göller, böylesine alg (ilkel su bitkisi) patlamaları sergiler. Kimi zaman yeşillenir, kimi zaman da kızarırlar. Besin maddesi dediğim de kanalizasyondan gelen azotlar, fosforlar...
- 8 Tuz Gölü'nü kirlettik, kirli tuzları da bir güzel yedik, yiyoruz. Anladığımız gibi bu besinler sadece algleri beslemiyor. Flamingoları da, sunaları da, insanları da besliyor... Yine de işin içinde bir tür sulakalan sihri var. Bakınız bu kanal 20 yıldır gölün tuzlu ekosistemine tatlı su taşıyor. Evet su kirli. Ama evlerden gelen bu kanalizasyon atıkları, tatlı suyla birlikte çevredeki bitkilere gübre de oluyor aynı zamanda. Bol miktarda kirli ve fakat tatlı suyun girmesiyle, kanalın boşaldığı yerde küçük bir tatlı su deltası oluştu. Şimdi tuzlu bir ekosistemin yanı başında bir de tatlı su ekosistemi oluştu (biraz kokuyor ama!). Tür çeşitliliği arttı, yeni yeni kuşlar geldi, ortalık şenlendi, yani bozkırın bir bölümü yeşillendi.
- 9 Bu arada Çevre Bakanlığı İspanyollarla birlikte bir proje geliştirmeye karar verdi. Tuz Gölü'nü Koruma Projesi'nin aslı, Tuz Gölü'ne gelen bu pis suları arıtmak. Bir mühendis mantığı ile olaya yaklaştığımızda son derece anlaşılır ve olumlu. Oysa ekolog gözüyle işe bakıldığında (işin garip yanı ben de bir mühendisim!), bu kanalı ve taşıdığı tatlı suyu sistemden çekmek zararlı olacak.
- 10 Tuz Gölü'nün su bilançosunu etkilemek bir yana, geçen yirmi yılda, “Aaa, burada tatlı su da varmış,” diye bölgeye gelip yerleşen yeni kiracılara da “kış kış” denilecek. Oysa onlar oraya, bir zamanlar yine mühendislerin yaptığı hatalar sonucunda geldi.
- 11 Bu sorunu canlıları yerinden yurdundan etmeden ve Tuz Gölü'nü de susuz bırakmadan halletmeli.

-Yazı ve fotoğraflar: SUNAY DEMİRCAN
Gezi Dergisi

Einde